

Pedagogy

- Sukhomlynskyi, 1976* – Sukhomlynskyi V. O. Sto porad vchytelevi. Vybr. tv. : v 5 t. / V. O. Sukhomlynskyi. – K. : Rad. shk., 1976. – T. 2. – S. 419–654.
- Fitsula, 2003* – Fitsula M. M. Vstup do pedahohichnoi profesii: navch. posib. dlia stud. vyshch. pedah. zakl.osvity / M. M. Fitsula. – Ternopil : Navchalna knyha, 2003. – 136 s.
- Khutorskoy, 2002* – Khutorskoy A. V. Kliuchevye kompetentsii i obrazovatelnye standarty: Doklad na otdelenii filosofii obrazovaniia i teorii pedagogiki RAO 23 aprelya 2002. [Elektronniy resurs] / A. V. Khutorskoy. – Rezhim dostupa : <http://www.eidos.ru/journal/2002/0423-1.htm>.

УДК 378.011.3-051:37.013 (092)

Наталія Онищенко, Олена Лиховид

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ ВАСИЛЯ СУХОМЛІНСЬКОГО

У статті розкрито особливості підготовки майбутніх учителів до національно-патріотичного виховання молоді у контексті педагогічних поглядів Василя Сухомлинського. Схарактеризовано основні напрями освітньої політики щодо національно-патріотичного виховання молоді. Доведено, що національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Уточнено, що найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації. Проаналізовано сутність поняття «національно-патріотичне виховання молоді» з урахуванням педагогічних ідей Василя Сухомлинського.

Ключові слова: *підготовка, майбутні вчителі, національно-патріотичне виховання, патріотизм, патріотична свідомість, молодь, педагогічні ідеї, Василь Сухомлинський.*

The article reveals the peculiarities of future teachers' training for the national-patriotic education of youth in the context of the Vasyl Sukhomlynskyi's pedagogical views. The main directions of educational policy concerning the national-patriotic education of youth are characterized. It is proved that the national patriotic education of children and youth is a complex systemic and purposeful activity of state authorities, public organizations, family, educational institutions, other social institutions on the formation of a younger generation's high patriotic consciousness, a sense of loyalty, love for the Motherland, readiness to fulfil a civil and constitutional duty to protect the national interests, integrity, independence of Ukraine, the promotion of its formation as a legal, democratic, social state. It is specified that the most important priority of national-patriotic education is the formation of the value attitude of the individual towards the Ukrainian people, the Motherland, the state, the nation.

The essence of the concept of «national-patriotic education of youth» is analysed, taking into account the pedagogical ideas of Vasyl Sukhomlynskyi. It was emphasized that the national-patriotic education by means of V. Sukhomlynskyi's conception traditions also reflected a whole range of educational aspects: patriotic (education of love for native land, the Motherland, sense of citizenship); social (introduction of samples of humane relations and nation's ideals into practice); labour (involvement in traditional kinds of nation labour activity); artistic and aesthetic (involvement in folk art in the types of arts and crafts, development of artistic abilities); ecological (increasing riches and protection of native nature, awareness of unity («man – nature – society»)). It is generalized that, taking into account the pedagogical experience of the prominent Ukrainian educator-innovator Vasyl Oleksandrovich Sukhomlynskyi, a true citizen of our state, we can effectively carry out the national and patriotic education of youth, formulate the younger generation's developed patriotic consciousness and responsibility, a sense of loyalty, love for the Motherland, care for the common good, the memory preservation and worship.

Keywords: training, future teachers, national-patriotic education, patriotism, patriotic consciousness, youth, pedagogical ideas, Vasyl Sukhomlynskyi.

Постановка проблеми. Надзвичайно важливим і актуальним у контексті реалізації ідей Революції Гідності, захисту українського кордону на сході України є національно-патріотичне виховання молоді, що спрямоване на формування національно свідомих громадян, справжніх патріотів Вітчизни. Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації. Вагомий внесок у формування та розвиток патріотичної свідомості, виховання в молоді громадянсько-патріотичних якостей роблять вчителі навчальних закладів. Тому важливий акцент полягає в якісній підготовці майбутніх педагогів до національно-патріотичного виховання молоді з урахуванням педагогічних ідей видатних українських педагогів, зокрема Василя Сухомлинського.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі формування патріотизму у дітей та молоді надавали першочергового значення Г. Ващенко, О. Духнович, І. Огієнко, С. Русова, Я. Ряппо, Г. Сковорода, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Формування в учнів патріотичних почуттів, національної самосвідомості досліджували Т. Бондаренко, В. Борисов, О. Вишневський, Т. Гавлітіна, О. Коркишко, В. Кузь, Р. Летронговський, К. Руденко, М. Сметанський, М. Стельмахович, Б. Ступарик, О. Стьопіна, К. Чорна та ін. Педагогічні ідеї В. Сухомлинського є предметом вивчення таких науковців як М. Антонєць, І. Бєх, В. Бондар, І. Зязюн, В. Кузь, О. Савченко, М. Сметанський, О. Сухомлинська та ін.

Мета статті – розглянути особливості підготовки майбутніх учителів до національно-патріотичного виховання молоді у контексті педагогічних поглядів Василя Сухомлинського. Постановка завдання – розкрити сутність поняття «національно-патріотичне виховання молоді» з урахуванням педагогічних ідей Василя Сухомлинського.

Виклад основного матеріалу. На тлі важких і болісних ситуацій війни на сході України, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері України пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками

шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (*patria*) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу. Тому нині, як ніколи, потрібні нові підходи і нові шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. При цьому потрібно враховувати, що Україна має величну культуру та історію, досвід державницького життя, які виступають потужним джерелом і міцним підґрунтям виховання дітей і молоді. Вони вже ввійшли до освітнього і загально-виховного простору, але нинішні суспільні процеси вимагають їх переосмислення, яке відкриває нові можливості для освітньої сфери.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української політичної нації. Важливу роль у просвітницькій діяльності посідає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України [*Про затвердження Концепції...*, 2015].

Зазначимо, що протягом останніх десятиліть було розроблено низку концепцій: Концепція національної системи виховання (1996), Концепція національно-патріотичного виховання (2009), Концепція Загальнодержавної цільової програми патріотичного виховання громадян на 2013-2017 рр., Концепція громадянської освіти та виховання в Україні (2012). Проте жодна з них не втілилася в конкретні кроки з реалізації через зміну векторів розвитку держави і, відповідно, освітньої політики, через різні уявлення правлячих еліт на ідеологію і напрями розвитку освіти.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення

національно-патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей: повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України); участь у громадсько-політичному житті країни; повага до прав людини; верховенство права; толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей; рівність всіх перед законом; готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України [*Про затвердження Концепції...*, 2015].

Сучасна мета національно-патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань: утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України; виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки; підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя; усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю; сприяння набуттю дітьми та молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів; формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій; утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства; культивування кращих рис української ментальності; працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи; формування мовленнєвої культури; спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

У контексті розв'язання зазначених завдань національно-патріотичного виховання активної і свідомої сучасної молоді та підготовки до цього майбутніх учителів важливим є педагогічний досвід вітчизняного педагога В. Сухомлинського, творча спадщина якого має велике теоретичне і практичне значення в освіті.

Зазначимо, що педагогічна спадщина В. Сухомлинського зазнала певних змін, безперервно збагачувалася, поглиблювалася. Педагогічна концепція педагога високогуманна і демократична, органічно поєднує класичну і народну педагогіку. Творчість Василя Сухомлинського, починаючи з 1950-х років, привертала увагу не лише освітян, а й усієї громадськості. Про масштаби вивчення й розповсюдження творчого доробку педагога-новатора свідчать матеріали трьох бібліографічних показників, підготовлених Г. Сухомлинською і О. Сухомлинською [*Сухомлинський, 2001: с. 128*].

Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді визначає патріотичне виховання як складову національного виховання, головною метою якого є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Близькими до такого визначення є бачення патріотичного виховання В. Сухомлинським, який стверджував, що «патріотичне виховання школярів доцільно здійснювати на національних цінностях, серед яких провідними є любов до рідної землі, народу й Батьківщини, любов до найбільш рідних людей, членів сім'ї та родини, любов до рідної мови, шанобливе й бережливе ставлення до історії та культури українського народу, праця на благо свого народу й Батьківщини» [Сухомлинський, 1976: с. 256].

На думку В. Сухомлинського патріотизм тісно пов'язаний із силою духу. Адже сила духу як моральна якість починається з віри в моральні святині нашої Вітчизни, нашого народу, нашої історії. Тому віра допоможе педагогам сформувати у дитинстві такі духовні якості як бачення й відчуження великого світу суспільного життя, прагнення жити в цьому світі та стати справжнім патріотом, справжнім борцем, відчути себе сином чи донькою Батьківщини [Сухомлинський, 1976: с. 158-159].

Складовою національно-патріотичного виховання є усвідомлення особистістю своєї громадянської приналежності. В. Сухомлинський був переконаний, що виховання громадянських якостей починається з родини і «дитина – дзеркало морального життя батьків» [Сухомлинський, 1978: с. 250].

Любов до Батьківщини видатний педагог радив прищеплювати, починаючи з краси до рідного краю. В. Сухомлинський зазначав, що «любов до Батьківщини починається із захоплення красою того, що бачить перед собою дитина, чим вона милується, у що вкладає частку своєї душі. Захоплення красою землі, де жили діди і прадіди, де нам судилось прожити життя, повторити себе в дітях, постаріти і піти в землю, яка народила нас, – це найважливіше емоційне джерело любові до Батьківщини» [Сухомлинський, 1976: с. 156]. Він вчив помічати красу в довкіллі, дивуватися розмаїттю кольорів та форм в природі, любові до батьків, родичів, рідної землі. Ці ідеї знайшли своє відображення в таких оповіданнях та казках, як «Бо я людина», «Колискова», «Тихо, тихо, бабуся відпочиває», «Материнське щастя», «Хай я буду ваша, бабуся», «Святковий обід», «Скажи людині «здрасуйте»», «Які ж ви щасливі», «Найважчий урок», «Любов і жорстокість», «Яблуко і світанок», «Стеблинка з рідної землі» тощо.

В. Сухомлинський радив ознайомлювати дітей та молодь з історією Батьківщини, її національними героями, видатними постатями. Такий підхід, на думку педагога, виховує у них почуття гордості за свій народ, свою країну. Тобто у дитинстві має сформуватися, на думку

Василя Олександровича, «особисте ставлення людини до святих Вітчизни – рідної землі, її свободи і незалежності, честі і гідності, героїчного минулого і величного сучасного нашого народу» [Сухомлинський, 1976: с. 165].

У педагогічній системі В. Сухомлинського особистість виховується через тріаду: «школа – сім'я – громадськість». «У сім'ї шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудівника, людини-культурної. Із сім'ї починається суспільне виховання. У сім'ї, образно кажучи, закладаються коріння, з якого виростають потім і гілки, і квіти, і плоди. Сім'я – це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави» [Сухомлинський, 1978: с. 246].

Одним із засобів виховання громадянських якостей дітей та молоді В. Сухомлинський вважав формування почуттів, емоційних переживань, адже, на його думку, дитина пізнає світ не лише розумом, а й серцем. Також за В. Сухомлинським дієвим є метод встановлення причинно-наслідкових зв'язків, який вчить дитину розуміти наслідки кожного свого вчинку, уявно ставити себе на місце іншого, вводить її у складний світ людського. Так, у праці В. Сухомлинського «Як виховати справжню людину» характеризується моральний ідеал, який увібрав у себе найкращі риси менталітету українського народу та принципи сучасного національно-патріотичного виховання: принцип національної спрямованості виховання, культуровідповідності, гуманізації виховного процесу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, цілісності, толерантності, особистісної орієнтації й життєвої творчої самодіяльності [Сухомлинський, 1976: с. 211].

Найважливішим засобом патріотичного виховання видатний педагог вважав рідне слово і зазначав, що «людину ми виховуємо словом і тільки словом. Все інше – вправи, звички, праця – від слова» [Сухомлинський, 1976: с. 136].

Також важливим засобом національно-патріотичного виховання В. Сухомлинський розглядав природу, оскільки пізнання і любов до природи є водночас і пізнанням та вихованням любові до рідного краю. Важливе місце у системі національно-патріотичного виховання В. Сухомлинський відводив наочним методам, наголошуючи, що «під час екскурсій, взагалі під час кожної зустрічі дітей з природою, ми намагаємося показати їм світ таким, щоб вони задумались над тією істиною, що природа – це наш дім, і якщо ми будемо безтурботними марнотратцями, ми зруйнуємо його; природа – частинка нас самих, а байдужість до природи – це байдужість до власної долі» [Сухомлинський, 1976: с. 125].

Сила і ефективність національно-патріотичного виховання, за В. Сухомлинським, визначається тим, що наскільки глибоко ідея Батьківщини проникає в духовний світ дитини, період її становлення як людини і громадянина, наскільки ж глибоко вона бачить світ і саму себе очима патріота.

Розглядаючи патріотизм як сукупність політичних і моральних ідей, моральних почуттів, В. Сухомлинський здійснював патріотичне виховання на основі гармонійного взаємозв'язку інтересів особистості і держави, наголошуючи при цьому на недопустимості відриву впливу на свідомість і почуття від діяльності з обов'язковим урахуванням особливості духовного життя вихованців у різні вікові періоди. При цьому він підкреслював, що, по-перше, патріотичні і моральні ідеї трансформуються в стійкі духовні утворення – погляди, переконання, ідеали, ціннісні орієнтації – за умови, коли особистість добуває їх дослідницьким, трудовим шляхом з певної системи знань, відомостей, художньо-естетичних образів, національних традицій, звичаїв тощо. Також необхідність реформування педагогічної думки вимагає, щоб учитель був переорієнтований із ролі інформатора і контролера, організатора виховних заходів на старшого товариша, друга, духовного орієнтира, наукового консультанта, організатора самостійного здобуття знань, творчості школярів, їхньої самоосвіти і виховання [Гуманізація..., 2007: с. 143].

У контексті національно-патріотичного виховання важливе значення В. Сухомлинський приділяв традиціям українського народу як засобу формування справжнього українця-патріота. Саме за допомогою традицій, на його думку, реалізуються такі напрями формування свідомого громадянина України: патріотичний (виховання любові до рідного краю, Батьківщини, відчуття громадянства); соціальний (введення в практику зразків гуманних стосунків та ідеалів народу); трудовий (залучення до традиційних видів трудової діяльності народу); художньо-естетичний (залучення до народної творчості у видах декоративно-прикладного мистецтва, розвиток художніх здібностей); екологічний (примноження багатств і захист рідної природи, усвідомлення єдності («людина – природа – суспільство»)).

Система В. Сухомлинського з виховання підростаючого покоління в дусі патріотизму охоплювала широкий спектр словесних і практичних методів, засобів, способів, прийомів, які спрямовані на формування єдності свідомості, переконаності та поведінки, на нагромадження практичного суспільного досвіду школяра. Цінність цієї системи забезпечувалась узгодженістю співпраці сім'ї та школи (заняття в Батьківській школі, індивідуальні консультації, спільна участь школярів і батьків у суспільно корисній праці, народних, сімейних традиціях тощо), які були і залишаються основою національно-патріотичного виховання дітей та молоді, об'єктами формування й вправлення соціально-громадської патріотичної поведінки з активним використанням природного і соціального оточення.

Таким чином, Василь Сухомлинський, працюючи директором школи, створив авторську систему національно-патріотичного виховання, яке розпочиналося у ранньому дитинстві, змалечку прищеплював дітям любов до Батьківщини, застерігав учителів не вчити дітей говорити про

любов до Батьківщини, а навчити любити її, вимагав вимогливо торкатися змісту, понять і слів таких як «подвиг», «героїзм», «доблесть», «Вітчизна». Він зазначав, що у національно-патріотичному вихованні найяскравіше виявляється творення Людини.

Висновки. Отже, погляди Василя Сухомлинського щодо національно-патріотичного виховання дітей та молоді залишаються актуальними і нині та привертають до його творчості тих, хто хоче, щоб сучасне покоління українців жило у демократичному суспільстві. Взавши до уваги педагогічний досвід видатного українського педагога-новатора Василя Олександровича Сухомлинського, справжнього громадянина нашої держави, можна ефективно здійснювати національно-патріотичне виховання молоді, формувати у молодого покоління розвинену патріотичну свідомість і відповідальність, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті.

Перспективою подальших розвідок може бути дослідження зарубіжного досвіду впровадження педагогічних ідей Василя Сухомлинського у виховну роботу загальноосвітніх навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

- Сухомлинська, 2001* – В. О. Сухомлинський: біобібліографія: 1987–2000 рр. / уклад.: Г. І. Сухомлинська, О. В. Сухомлинська; за ред. : Н. О. Гаждан, Л. І. Ніколюк. К. : КНЕУ, 2001. 128 с.
- Гуманізація..., 2007* – Гуманізація навчально-виховного процесу: наук.-метод. зб. «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховання громадянина» / ред. кол. Слов'янськ: СДПУ, 2007. 223 с.
- Про затвердження..., 2015* – Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах. Наказ МОН України № 641 від 16 червня 2015 року [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/.
- Сухомлинська, 2016* – Сухомлинська О.В. В. Сухомлинський про патріотизм: тексти і контексти. Педагогічний пошук. 2016. № 4 (92). С. 5-7.
- Сухомлинський, 1978* – Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. К.: Рад. шк., 1978. 263 с.
- Сухомлинський, 1976* – Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибрані твори: у 5-ти т. К. : Радянська школа, 1976. Т. 3. С. 7-279.
- Сухомлинський, 1976* – Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. Вибрані твори: у 5 т. К. : Радянська школа, 1976. Т.2. С.149-416.
- Філімонова, 2014* – Філімонова Т.В. Підготовка майбутніх учителів до патріотичного виховання молодших школярів в теорії педагогіки. Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. 2014. Вип. 1.45 (106). С. 159-162.

REFERENCES

- Sukhomlynska, 2001* – V. O. Sukhomlynskyi: biobibliohrafiia: 1987–2000 rr. / uklad.: H. I. Sukhomlynska, O. V. Sukhomlynska; za red. : N. O. Hazhaman, L. I. Nikoliiuk. K. : KNEU, 2001. 128 s.
- Humanizatsiia..., 2007* – Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu: nauk.-metod. zb. «Vasyl Sukhomlynskyi u dialozi z suchasnistiui: vykhovannia hromadianyna» / red. kol. Sloviansk: SDPU, 2007. 223 s.
- Pro zatverdzhennia..., 2015* – Pro zatverdzhennia Kontseptsii natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditei i molodi, Zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii natsionalno-patriotichnoho

Pedagogy

- vykhovannia ditei i molodi ta metodychnykh rekomendatsii shchodo natsionalno-patriotynoho vykhovannia y zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. Nakaz MON Ukrainy № 641 vid 16 chervnia 2015 roku [Elektronnii resurs]. Rezhym dostupu: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/.
- Sukhomlinska, 2016* – Sukhomlinska O.V. V. Sukhomlinskyi pro patriotyzm: teksty i konteksty. Pedahohichniy poshuk. 2016. № 4 (92). S. 5-7.
- Sukhomlinskyi, 1978* – Sukhomlinskyi V. O. Batkivska pedahohika. K.: Rad. shk., 1978. 263 s.
- Sukhomlinskyi, 1976* – Sukhomlinskyi V. O. Sertse viddaiu ditiam. Vybrani tvory: u 5–ty t. K.: Radianska shkola, 1976. T. 3. S. 7-279.
- Sukhomlinskyi, 1976* – Sukhomlinskyi V.O. Yak vykhovaty spravzhniu liudynu. Vybrani tvory: u 5 t. K.: Radianska shkola, 1976. T.2. S.149-416.
- Filimonova, 2014* – Filimonova T.V. Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do patriotynoho vykhovannia molodshykh shkoliariv v teorii pedahohiky. Naukovyi visnyk MNU imeni V.O.Sukhomlinskoho. Serii: Pedahohichni nauky. 2014. Vyp. 1.45 (106). S. 159-162.

УДК 371.485

Ольга Передерій

РОЛЬ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті досліджено роль Нової української школи у процесі соціальної адаптації учнів молодшого шкільного віку. Вивчено сутність поняття соціальна адаптація. Охарактеризовано ряд проєктів Нової української школи, які сприяють соціальному розвитку дитини. Доведено, що соціалізація – це сукупність усіх основних соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює і відтворює певну систему знань, норм, цінностей, що дозволяють йому функціонувати як повноправний член суспільства, який виявляє такі якості: самостійність, ініціативність, старанність, покладання особистістю на себе певної міри відповідальності.

Ключові слова: соціальна адаптація, молодший шкільний вік, Нова українська школа.

The article examines the role of the New Ukrainian School in the process of social adaptation of primary school pupils. The essence of the concept of social adaptation is studied. A number of projects of the New Ukrainian School, which promote the social development of the child, are described.

It is proved that socialization is the aggregate of all the basic social processes through which the individual assimilates and reproduces a certain system of knowledge, norms, values that allow him to function as a full member of society, manifests such qualities: independence, initiative, commitment, degree of responsibility.

The role of the school in the social adaptation of younger schoolchildren is substantiated, it is the determining and fundamental in the birth of the future personality. Socialization is a continuous and multifaceted process that continues throughout the life of a person. However, it occurs most intensively in childhood, when all basic, value orientations are laid down, basic social norms and relations are assimilated, and the motivation for social behavior is formed. It is proved that it is at the junior school age that a foundation is laid and the entire building of the school is erected, then only the finishing that can last a lifetime is carried out.

It is proved that the educational reform, designed to satisfy all the demands of the new generation, requires, first of all, a new content of education, based on the formation of competencies necessary for successful self-realization in society. Pedagogy should be based on partnership between pupil, teacher and parents. The whole system of education must be oriented towards the needs of the student in the educational process. In the school system, a teacher must be motivated, who has the freedom of creativity and develops professionally. The new structure of the school should enable children to learn new content and acquire competencies for life.

Keywords: social adaptation, primary school age, New Ukrainian school.